

Αθήνα, 4 Οκτωβρίου 2023

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης

ΘΕΜΑ: Η κυβέρνηση αγνοεί συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αντιρατσιστική νομοθεσία

Στις 9 Ιουνίου 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε προειδοποιητική επιστολή στην Ελλάδα¹, επειδή η χώρα μας, κατά την Επιτροπή, δεν μετέφερε πλήρως ή με ακρίβεια στο εθνικό της δίκαιο (δηλαδή στον ν. 4285/2014) τους ενωσιακούς κανόνες για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας μέσω του ποινικού δικαίου, σύμφωνα με την απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου. Σκοπός της απόφασης-πλαισίου είναι να εξασφαλίσει ότι σοβαρές εκδηλώσεις ρατσισμού και ξενοφοβίας, όπως η δημόσια υποκίνηση βίας ή μίσους, τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις. Ωστόσο, όπως αναφέρεται στο σχετικό δελτίο τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, «*το ελληνικό νομικό σύστημα ποινικοποιεί τη ρητορική μίσους, μόνο όταν η δημόσια υποκίνηση βίας ή μίσους θέτει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη ή συνιστά απειλή για τη ζωή, την ελευθερία ή τη σωματική ακεραιότητα των προσώπων*».

Η Ελλάδα είχε προθεσμία δύο μηνών για να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την αντιμετώπιση των ελλείψεων που διαπιστώθηκαν από την Επιτροπή, μέχρι το

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/EL/INF_21_2743

επόμενο βήμα της «διαδικασίας επί παραβάσει», σύμφωνα με τα άρθρα 258 και 260 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε., που είναι η αποστολή αιτιολογημένης γνώμης.

Η αιτιολογημένη γνώμη στάλθηκε τελικά τον Ιανουάριο του 2023². Κατόπιν τούτου, η Ελλάδα είχε πάλι προθεσμία δύο μηνών για να απαντήσει και σε περίπτωση μη ικανοποιητικής απάντησης, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στα παραπάνω θα πρέπει να προστεθεί πως έχουν προηγηθεί εδώ και αρκετά χρόνια συστάσεις για τροποποίηση του σχετικού νόμου και ορθότερη εφαρμογή του και από τα αρμόδια όργανα του ΟΗΕ και του Συμβουλίου της Ευρώπης. Γίνεται μάλιστα λόγος στις σχετικές εκθέσεις για ελλείψεις τόσο στην καταγραφή όσο και στη δικαστική δίωξη των ρατσιστικών εγκλημάτων –ελλείψεις που δεν φαίνεται να έχουν αντιμετωπιστεί.

Έτσι, στην έκθεση για την Ελλάδα της «Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης ενάντια στον ρατσισμό και την ξενοφοβία» (ECRI) (δημοσίευση 24/2/2015, παράγραφοι 34, 35, 37) αναφέρεται πως³ «...δεν υπάρχουν λεπτομερή στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις λίγες υποθέσεις που φτάνουν στα δικαστήρια, δεδομένου ότι δεν υπάρχει κεντρική βάση δεδομένων για τα εγκλήματα μίσους. Κάθε δικαστήριο υποτίθεται ότι θα συγκεντρώνει τα δικά του δεδομένα, χωρίς τυποποιημένα κριτήρια. Η ECRI συνιστά στις ελληνικές αρχές να δημιουργήσουν έναν εθνικό μηχανισμό παρακολούθησης για περιστατικά ομιλιών μίσους. Αυτός θα πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, μια κεντρική βάση δεδομένων για δικαστικές υποθέσεις... Επίσης επιθυμεί να τονίσει την έλλειψη αποτελεσματικών απαντήσεων: η σχετική ποινική νομοθεσία δεν εφαρμόζεται πάντα και η κατάσταση χειροτερεύει από τη μη καταδίκη των ομιλιών μίσους».

² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/inf_23_142

³ <https://rm.coe.int/fifth-report-on-greece-greek-translation-/16808b5798>

Το 2015 η έκθεση της Επιτροπής Ανθρώπινων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ συνέστησε πως⁴ «Το συμβαλλόμενο κράτος οφείλει να αναθεωρήσει τη νομοθεσία του, ώστε να διασφαλίζεται ότι οποιασδήποτε μορφής υποστήριξη εθνικού, φυλετικού ή θρησκευτικού μίσους θα απαγορεύεται δια νόμου και ότι όλες οι περιπτώσεις ρατσιστικά υποκινούμενης βίας θα διερευνώνται συστηματικά, ότι οι δράστες θα διώκονται και θα τιμωρούνται, και ότι θα παρέχεται η ενδεδειγμένη αποζημίωση στα θύματα. Το συμβαλλόμενο κράτος πρέπει να λάβει αποτελεσματικά μέτρα για τη βελτίωση της καταγραφής των εγκλημάτων μίσους.»

Τέλος, στις 6 Δεκεμβρίου 2019, η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, εξετάζοντας την εφαρμογή της αντιρατσιστικής νομοθεσίας στην Ελλάδα, σημείωσε το χαμηλό αριθμό των ποινικών διώξεων και ιδιαίτερα των καταδικαστικών αποφάσεων με βάση τα στοιχεία που παρουσίασε η ελληνική κυβέρνηση⁵: «Τα στοιχεία που παρείχαν οι αρχές δείχνουν μια συνεχή αύξηση του αριθμού των αναφερόμενων περιστατικών βίας με ρατσιστικά κίνητρα μεταξύ 2015 και 2018. Σε σύγκριση με το σύνολο των 615 περιστατικών, τα στοιχεία που παρείχαν οι αρχές αποκαλύπτουν ότι οι ποινικές κατηγορίες (127 συνολικά) και ιδιαίτερα οι καταδίκες (19 συνολικά) που έγιναν το 2015-2017 είναι χαμηλές.»

Κατόπιν των παραπάνω,

Ερωτάται ο αρμόδιος Υπουργός:

1) α) Ποια ήταν η απάντηση της κυβέρνησης στην αιτιολογημένη γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 26^{ης} Ιανουαρίου 2023; β) Κρίθηκε ικανοποιητική η εν λόγω απάντηση ή επίκειται παραπομπή της χώρας στο Δικαστήριο της ΕΕ;

4

<https://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPrICAqhKb7yhskVPFlQ4IoSDu8fUhvjkp83%2Bgz9Yu3TlaU7Ad1dJcKE3MsrE%2BujXvG%2BjDUltLFd7BUOMINu59vm2Xu4tsW1%2BA9ME%2BIUMKBo1EvOjhpwHe9ng>, παρ. 14.

⁵ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=090000168098cffc

2) α) Από τη θέσπιση του αντιρατσιστικού νόμου 4285/2014 μέχρι σήμερα, πόσες είναι οι δικογραφίες που έχουν σχηματιστεί για ρατσιστικά αδικήματα με διάκριση μεταξύ ρητορικής ρατσιστικού μίσους και ενεργειών ρατσιστικής βίας; β) Ποια ήταν η δικαστική εξέλιξη αυτών των υποθέσεων; Δηλαδή πόσες αρχειοθετήθηκαν, πόσες παραπέμφθηκαν σε δίκη και πόσες κατέληξαν σε καταδικαστικές ή αθωωτικές αποφάσεις (με διάκριση μεταξύ πρωτόδικων αποφάσεων, εφετειακών αποφάσεων και αποφάσεων Αρείου Πάγου);

Οι ερωτώντες Βουλευτές

Ακρίτα Έλενα

Αναγνωστοπούλου Σία

Αποστολάκης Ευάγγελος

Αυλωνίτης Αλέξανδρος-Χρήστος

Βέττα Καλλιόπη

Γιαννούλης Χρήστος

Δούρου Ρένα

Ζαμπάρας Μιλτιάδης

Ζεϊμπέκ Χουσεΐν

Ηλιόπουλος Αθανάσιος

Καλαματιανός Διονύσιος

Κασιμάτη Νίνα

Καραμέρος Γιώργος

Μάλαμα Κυριακή

Μαμουλάκης Χαράλαμπος

Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος

Μπάρκας Κωνσταντίνος

Νοτοπούλου Αικατερίνη

Ξανθόπουλος Θεόφιλος

Παναγιωτόπουλος Ανδρέας

Παπαηλιού Γεώργιος

Παππάς Πέτρος

Πέρκα Θεοπίστη

Πούλου Παναγιού

Σαρακιώτης Ιωάννης

Τζούφη Μερόπη

Φωτίου Θεανώ

Χαρίτσης Αλέξιος